

Engellilerin Hakları Konusunda Uluslararası Sözleşme

Kolay Okunur Sürüm

Bu belge sözleşmeyi özetlemektedir ve yasal bir belge değildir. Ülkelerin nasıl bir belgeyi imzaladığını görmek veya sözleşmenin içeriğini incelemek isterseniz, sözleşmenin tamamına bakmalısınız.

Sözleşmenin tamamına Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün web sitesinden ulaşabilirsiniz:

<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>

Sözleşmenin tam adı Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'dir. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi de denmektedir.

Bu belgenin en sonunda, belgenin içinde yer alan şeylerin bir listesi bulunmaktadır.

1. Bu sözleşme

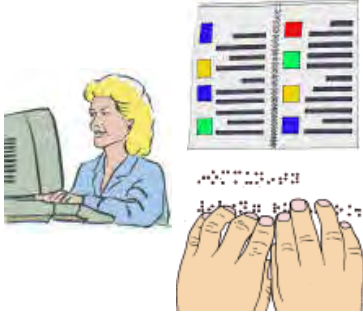
Bu sözleşme engellilerin herkesle aynı haklara sahip olmasını sağlamak için ülkelerin ne yapması gerektiğini açıklar.

2. Kelimelerin anlamları

• **İletişim**, bilgisayarlar, kolay okunabilir dokümanlar veya Braille gibi engellilerin konuşmasına veya bilgileri anlamasına yardımcı olan yöntemlerdir.

• **Ayrımcılık**, engelli olduğunuz için size adil davranılmaması veya ihtiyaç duyduğunuz değişiklik ve düzenlemelerin yapılmamasıdır.

Dil, işaret dili de dâhil olmak üzere insanların birbirleri ile konuşmak için kullandıkları yöntemlerdir.

3. Temel düşünceler

Sözleşmedeki temel düşünceler şunlardır;

• İnsanlar kendi seçimlerini yapmakta özgürdür.

• Hiç kimseye ayrımcılık yapılamaz.

• Engelliler topluma katılmak için herkesle aynı haklara sahiptir.

• Engelliler birey olarak saygı görmelidir.

• Herkes eşit fırsatlara sahip olmalıdır.

- Herkes eşit erişime ve ulaşımaya sahip olmalıdır.

- Kadınlar ve erkekler eşit fırsatlara sahip olmalıdır.

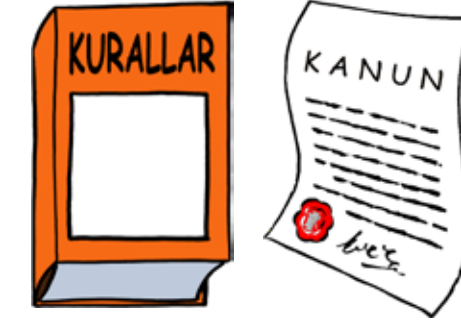

- Engelli çocuklar büyürken birey olarak saygı görmelidir.

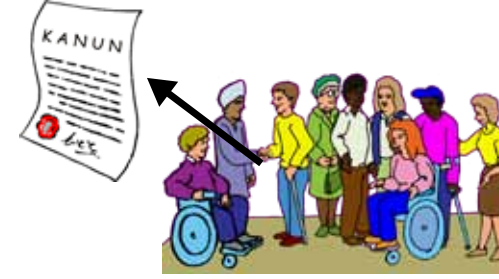
4. Ülkelerin yapması gerekenler

Bütün ülkeler, herkesin engellilere gerçekten eşit davranmasını sağlamalıdır.

Bunun için aşağıdakileri yaparlar:

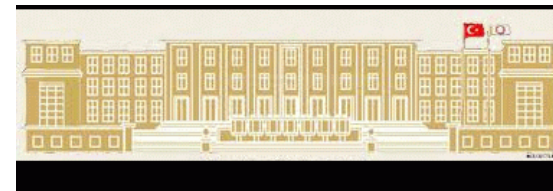
- Engellilere haklarını vermek için kurallar ve kanunlar yaparlar ve adil olmayan kanunları değiştirirler.

- Engellilerin eşitlik hakkının bütün politikalarda yer almasını sağlarlar.

- Bu sözleşmeye aykırı şeyler yapmazlar.

- Hükümetlerin ve yetkililerin bu sözleşmedeki şeyleri yapmasını sağlarlar.

- Kimsenin engellilere ayrımcılık yapmaması için ellerinden geleni yaparlar.

- İnsanlara bu sözleşme hakkında eğitim verirler.

- Her şeyin herkes tarafından kullanılabilir veya sonradan değiştirilebilir şekilde üretilmesini sağlarlar.

Bütün ülkeler engellilerin barınma, eğitim ve sağlık gibi hizmetlere eşit şekilde ulaşabilmesi için gerekli şeyleri mümkün olduğunca yapacaklarına söz verirler.

- Engellilere yardımcı olmak için yeni teknolojiler kullanırlar.

Bütün ülkeler, yeni kanunların ve politikaların oluşturulmasına engellileri dâhil etmelidirler.

- Engellilerin işine yarayacak bilgileri engellilerin de erişebileceği ve anlayabileceği şekilde verirler.

5. Eşitlik

Ülkeler herkesin yasalar önünde eşit olduğunu ve engellilere karşı ayrımcılık yapılamayacağını kabul ederler.

6. Engelli kadınlara eşit davranma

Ülkeler engelli kadınlara ve kızlara çeşitli biçimlerde adil davranılmadığını kabul ederler.

Ülkeler engelli kadınların tam, özgür ve eşit yaşamlara sahip olmasını sağlamak için çalışacaklardır.

7. Engelli çocuklara eşit davranma

Ülkeler engelli çocukların diğer çocuklarla aynı haklara sahip olduğunu ve onlara eşit şekilde davranmak gerektiğini kabul ederler.

En önemli şey, çocuklar için neyin en iyi olduğuna karar vermektir.

Ülkeler, çocukların kendi hayatlarını etkileyen her şey hakkında düşüncelerini söyleyebilme hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Bunu yapabilmeleri için çocuklara destek verilecektir.

8. İnsanları engellilik hakkında bilgilendirme

Ülkeler engellilerin herkesle aynı haklara sahip olduğunu herkese anlatmaya ve engellilerin neler yapabildiğini göstermeye çalışacaklarını kabul ederler.

Bunun için aşağıdakileri yaparlar,

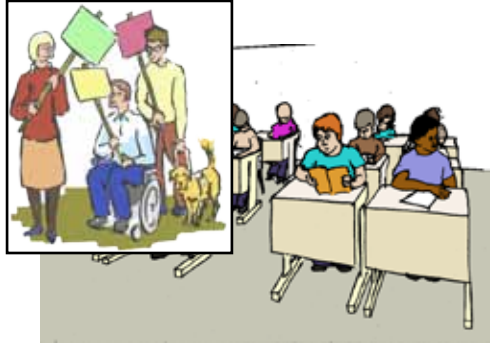
- Bazı insanların engellilerin yaşamları hakkındaki düşüncelerini değiştirmek için kampanyalar yaparlar.

- Engellilerin hangi işleri yapabildiğini herkese gösterirler.

- Bütün çocuklara engellilerin eşit hakları olduğunu anlatırlar.

- Medyanın engellileri uygun biçimde göstermesini sağlarlar.

- Engellilik hakkındaki bilgilendirme çalışmalarını daha çok desteklerler.

9. Ulaşılabilirlik

- Ülkeler, engellilerin hayatın her alanına daha iyi ulaşabilmesini sağlamalıdır.

- Hastane, okul gibi herkesin kullandığı binalara ve ulaşım araçlarına giriş – çıkış daha kolay olmalıdır.

- Bilgiye ulaşmak daha kolay olmalıdır.

- Yazılar kolay okunur ve körler için kabartmalı olmalıdır.

- Herkesin kullandığı binalarda daha çok resimli işaret ve işaret dili tercümanı olmalıdır.

- Herkese verilen hizmetlerin daha faydalı ve ulaşılabilir olması için kılavuz kitaplar hazırlanmalıdır.

- Hizmet veren herkes, engellilerin hizmetlerden daha kolay faydalanması için plan yapmalıdır.

- Ulaşılabilirlik hakkında eğitim verilmelidir.

- Engellilerin yeni teknolojileri kullanabilmesini sağlamalıdır.

10. Yaşama hakkı

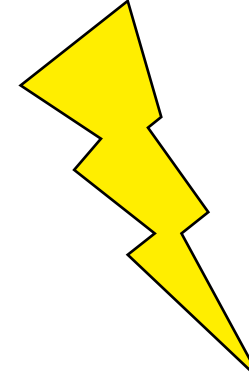
Engelliler de dâhil herkesin yaşamaya hakkı vardır.

Ülkeler, engellilerin de herkes gibi kendi hayatlarını yaşamak için aynı şanslara sahip olmasını sağlamalıdır.

11. Acil durumlar

Sel veya deprem gibi herkes için tehlikeli durumlarda engellileri uygun şekilde tehlikeden korumalıdır.

12. Kanunların herkese eşit olması

Kanunlar herkese olduğu gibi engellilere de saygı göstermelidir.

Engelliler de herkes gibi önemli konularda kendi kararlarını alma hakkına sahiptir.

Engelliler bir konuda karar verirken yardıma ihtiyaç duyarlarsa, uygun şekilde destek alabilmelidirler.

Eğer bir kişi kendinin yerine başkasının konuşmasına gerçekten ihtiyaç duyuyorsa, bunun uygun şekilde yapılması için bazı kurallar olmalıdır.

Engelliler aşağıdaki konularda herkesle aynı haklara sahiptir.

- Engelliler mal veya mülk edinebilme ve kendilerine bırakılan mülke sahip olma hakkına sahiptir.

- Engelliler kendi paralarını kontrol edebilirler.

- Engelliler herkes gibi ödünç para alabilirler.

- Engellilerin paraları veya evleri ellerinden alınamaz.

13. Adaletten faydalanma

Engelliler de herkes gibi mahkemeye gitme, birisini mahkemeye verme veya mahkemedeki toplantılara katılma hakkına sahiptir.

Yaşlılar da bu haklarını kullanabilmek için destek alabilmelidir.

Ülkeler mahkemelerde ve hapishanelerde çalışan kişilere ve polisler için özel eğitimler vermelidir.

14. Güvende ve özgür olma

Engelliler herkes gibi özgür ve güvende olmalıdır.

İnsanlar sadece engelli oldukları için hapsedilmemelidir. Engelliler de herkes gibi sadece kanunlarda yazan nedenlerden dolayı hapsedilebilir.

Engelliler hapse girerse, orada çalışanlar engellilere bu sözleşmede yazdığı gibi davranmalıdır.

Engelliler diğer uluslararası sözleşmelerde yazan haklara da herkesle aynı şekilde sahiptir. Bu sözleşmede o haklar yazılı değildir ama aşağıdaki haklar bu sözleşmede de vardır.

- Kendi hakları hakkında anlayabileceği şekilde bilgi alma hakkı

- Mahkemede bir olay hakkında bildiklerini rahatça anlatmak için yardım ve destek alma hakkı

- Mahkemeye dava açtıkları zaman, herkes gibi davalarının yeniden incelenmesini isteme hakkı

15. İşkence veya kötü davranış görmeme

Hiç kimse engellilere kötü davranmamalı veya onlara işkence etmemelidir.

Hiç kimse engelliler üzerinde deneyler yapmamalıdır. Engelliler kendileri istemedikçe tıbbi deneylerde kullanılmamalıdır.

Ülkeler bunları önlemek için yapabildikleri her şeyi yapmalıdır.

16. Kötüye kullanılmama veya taciz görmeme

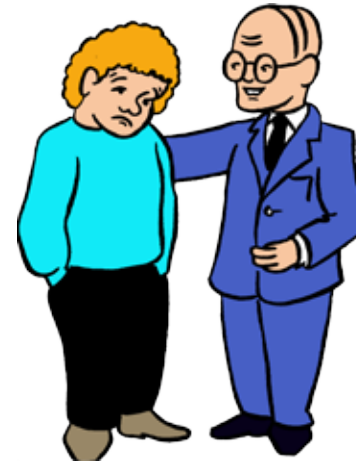
Ülkeler engellilerin evlerinde veya dışarıda taciz, şiddet veya kötüye kullanılmaktan korunmalarını sağlamak için kanunlar ve kurallar hazırlamalıdır.

Ülkeler ayrıca tacizi engellemeye de çalışmalı, tacizin nasıl anlaşılacağını ve kime şikâyet edileceğini öğretmek üzere bilgilendirme ve eğitim hizmetleri sunmalıdır.

Ülkeler engellilerin taciz edilmemesini sağlamak için onlara sunulan hizmetleri düzenli olarak kontrol etmelidir.

Ülkeler tacize uğrayan engellilere ihtiyaç duydukları uygun destek ve yardımı vermeli ve bu şekilde tacizin etkilerinden kurtulmalarını sağlamalıdır.

Ülkeler tacizi en iyi şekilde tespit edebilmeli ve tacizcileri mahkemede cezalandırabilmelidir.

Ülkeler özellikle kadınların ve çocukların tacizi konusuna çok önem vermelidir.

17. Engellileri öncelikle insan olarak değerlendirme

Engellilerin zihinleri ve bedenleri kendilerine aittir ve onlar da herkes gibi saygı görmelidir.

18. Özgürce dolaşabilme

Engelliler:

- nerede yaşayacaklarına karar verebilir ve herkes gibi yer değiştirebilirler.

- bir ülkenin vatandaşı olabilirler ve engelli oldukları için bu hakları ellerinden alınamaz.

- diğer insanların sahip olduğu pasaport gibi belgelere sahip olabilirler.

- isterlerse, kendi ülkeleri de dahil olmak üzere herhangi bir ülkeden ayrılabilirler.

- engelli çocuklar doğduklarında bir isim edinme, vatandaş olma ve mümkünse anne ve babasını tanıma ve onlar tarafından bakılma hakkına sahiptir.

19. Bağımsız yaşama ve toplumun bir parçası olma

Ülkeler engellilerin herkes gibi nasıl yaşayacaklarına karar vermede ve toplumun bir parçası olmada aynı tercihlere sahip olmasını sağlamalıdır.

Engelliler:

- Herkes gibi yaşayacakları yeri seçebilirler.

- Herkes gibi, birlikte yaşayacakları kişileri seçebilirler.

- İstemediklerinde, yurt gibi belirli yerlerde yaşamamayı tercih edebilirler.

- Kişisel yardım da dâhil olmak üzere çeşitli destek hizmetleri arasından seçim yapabilirler.

- Diğer insanların kullandığı hizmetlerden yararlanabilir ve iyi hizmet alabilirler.

20. Hareket edebilme

Ülkeler mümkün olduğunca engellilerin kimseye bağlı kalmadan hareket edebilmelerini sağlamalıdır.

Ülkeler:

- Engellilerin rahatça dolaşabilmesine yardım etmelidir.

- İnsanların iyi destek almasını ve dolaşabilmesini sağlamalıdır.

- İnsanların alacağı desteğin pahalı olmamasını sağlamalıdır.

- İnsanlara dışarıda nasıl daha rahat hareket edebilecekleri hakkında eğitim vermelidir.

- Engelliler için destek araçları ve cihazları üreten şirketlerin, engellilerin tüm ihtiyaçlarını dikkate almasını sağlamalıdır.

21. İstedğini söyleyebilme ve bilgiye ulaşabilme

Ülkeler engellilerin de herkes gibi bilgiye ulaşmaları, bilgi verebilmeleri ve istediklerini söyleyebilmelerini sağlamalıdır.

Bunun için aşağıdakiler gereklidir:

- Bilginin, kolay okunur belgeler gibi ihtiyaç duyulan biçimlerde sunulması.

- İşaret dili, kabartmalı yazı veya diğer iletişim yollarının sunulması.

- Bütün hizmetlerde kolay erişilebilen bilgilerin sunulması.

- İnternet de dahil olmak üzere tüm medyada bilgilerin kolay erişilebilir şekilde sunulması.

- İşaret dili kullanımının desteklenmesi.

22. Özel yaşam

Engellilerin de kendi istekleri doğrultusunda özel yaşamlarını sürdürmeye hakları vardır ve hiç kimse onların özel yaşamına müdahale edemez.

Ülkeler herkes gibi engellilerin kişisel bilgilerini de gizli tutmalıdır.

23. Aile ve ev yaşamına saygı gösterilmesi

Ülkeler engellilerin özel ilişkiler kurma, aile kurma ve evlenme konusunda eşit haklara sahip olmasını sağlamalıdır.

- Ülkeler, engellilerin evlenerek aile kurma ve istedikleri sürece aile yaşamlarını sürdürme konusunda eşit haklara sahip olmasını sağlamalıdır.

- Ülkeler, engellilerin ne zaman kaç tane çocuk sahibi olacaklarına karar vermekte özgür olmalarını sağlamalı ve engellilerin kendi istekleri dışında kısırlaştırılmalarını önlemelidir.

- Engelliler bu konularda karar almak için aile planlama ile ilgili hizmetler hakkında bilgi edinme hakkına sahiptir.

- Ülkeler engellilerin kendi çocuklarını yetiştirmelerine destek vermelidir.

- Engelli çocuklar ailelerinin yanında kalma hakkına sahiptir. Ülkeler engelli çocukları ve ailelerini desteklemelidir.

- Çocukların hakları önceliklidir.

- Ülkeler çocukların kendi istekleri dışında ailelerinden alınmasına izin vermemelidir. Yalnızca kanunlar çocuğun iyiliği için ailesinden ayrılması gerektiğini söylüyorsa bu yapılabilir. Çocuklar, sadece kendilerinin veya anne babalarının engelli olması nedeniyle ailelerinin yanından alınamazlar.

24. Eğitim

Engellilerin eğitim alma hakkı vardır.

Ülkeler engellilerin herkesin gittiği okullara gidebilmesini ve hayat boyunca öğrenmeye devam edebilmesini sağlamalıdır.

- Engelliler beceri ve yeteneklerini geliştirebilir ve dünyada bir yer edinebilirler.

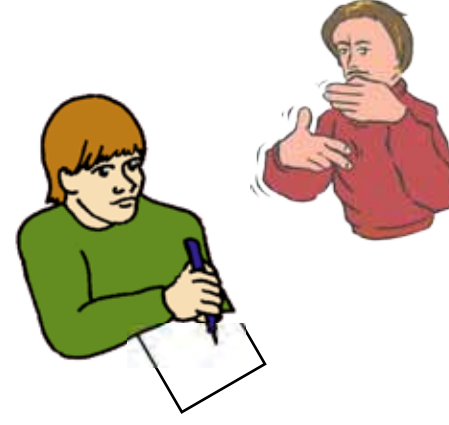
- Engelliler hiçbir eğitimin dışında bırakılamazlar.

- Engelliler herkes gibi yaşadıkları yerlerdeki okullara para vermeden gidebilirler.

- Engellilerin ihtiyaçları mümkün olduğunca karşılanmalıdır.

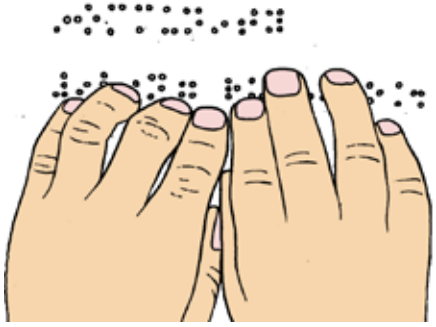
- Kör ve sağır çocuklara öğrenebilmeleri için uygun eğitim ve destek verilmelidir.

- Engelliler öğrenmek için gerekli ve uygun desteği alırlar.

- Engellilere eğitim verecek öğretmenler yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalıdır.

- İnsanlar gerektiğinde kabartmalı yazıyı ve diğer iletişim biçimlerini öğrenebilmelidir.

- Yetişkin olarak eğitimini sürdürmek isteyen engelliler uygun destek alabilmelidir.

- İnsanlar işaret dilini öğrenebilmeli ve işaret dilini işitme engellilerin dili olarak kabul etmelidir.

25. Sağlık

Engellilerin aile planlama da dâhil olmak üzere tüm sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı vardır.

Bunun için ülkeler aşağıdakileri sağlamalıdır:

- Engelliler diğer bireylerle aynı hizmetlerden faydalanabilmelidir.
- Engelliler, özürleri nedeniyle ihtiyaç duydukları özel sağlık hizmetlerinden faydalanabilmelidir.

- Sağlık hizmeti sunan binalar insanların yaşadıkları yerlere yakın olmalıdır.

- Sağlık alanında çalışan kişiler engellilerle diğer bireylerle ilgilendikleri gibi ilgilenmelidir.

- Engellilere sağlık ve hayat sigortalarında ayrımcılık yapılmamalıdır.

- İnsanlar engelli oldukları için bakım veya tedavi istekleri reddedilmemelidir.

26. İyileştirme hizmetleri

Ülkeler engellilerin mümkün olduğunca sağlıklı ve bağımsız bir yaşam sürmelerini sağlamalı ve bunları gerçekleştirmek için engellileri sağlık, iş, eğitim ve sosyal hizmetler alanlarında desteklemelidir.

- Ülkeler engellilerin ihtiyaçlarını ve becerilerini erken yaşta değerlendirmeli ve buna göre engellilere ihtiyaç duydukları desteği ve hizmetleri sunmalıdır.

- Bu hizmetler mümkün olduğunca engellilerin yaşadıkları yerlere yakın olmalıdır.

- Bu alanda çalışan kişilere işlerini iyi yapmaları için eğitim verilmelidir.

- Ülkeler engellilerin iyileşmesi için gerekli çeşitli araç ve cihazları sunmalıdır.

27. İş

Engelliler diğer bireylerle eşit şekilde çalışma hakkına sahiptir.

Ülkeler engellilerin çalışması için daha fazla çaba harcamalı ve bunun için aşağıdakileri yapmalıdır;

- Engellilerin işyerlerinde eşit ve adil çalışabilmelerini sağlayacak kanunların hazırlanması,

- Engellilerin eşit iş hakkına, kurallara ve maaşa sahip olmasının sağlanması,

- Engellilerin diğer herkes gibi sendikalara üye olma hakkına sahip olmasının sağlanması,

- Engellilerin çalışma programlarına ve meslek eğitimlerine katılabilmesinin sağlanması,

- Engellilerin iş bulmasının, bu işlerde kalabilmesinin ve daha iyi işlere geçiş yapabilmesinin sağlanması,

- Engellilerin kendi işlerini kurabilmelerinin sağlanması,

- Engellilere devlet dairelerinde, konsey ve hastane gibi yerlerde iş verilmesi,

- Şirketlerin engellilere iş vermesinin sağlanması,

- Engellilerin kendilerine uygun yerlerde çalışabilmesinin sağlanması,

- Engellilerin çalışmayı denemelerinin sağlanması,

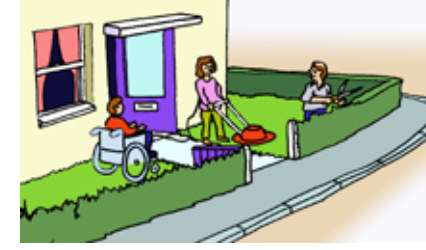

- Engellilerin işe geri dönebilmelerinin sağlanması,

- Engellilerin ücretsiz çalışmaya zorlanmasının engellenmesi.

28. Yaşam standartları

Engelliler kendileri ve aileleri için yeterli ve iyi standartlarda yaşama hakkına diğer insanlarla eşit şekilde sahiptir. Buna giyim, gıda, ev ve temiz su da dâhildir.

Engelliler diğer insanlar gibi yaşama standartlarını iyileştirmek için yardım alabilmelidir.

Bunun için ülkeler aşağıdakileri yapmalıdır:

- Engelliler ödeyebilecekleri ücretlerle durumlarına uygun hizmet ve destek alabilmelidir.

- Engelliler, özellikle engelli kadınlar, genç kızlar ve yaşlılar yeterince iyi bir yaşam standardına sahip olmak için yardım alabilmelidir.

- Yoksul engelliler, engel durumları nedeniyle devletten para yardımı alabilmelidir.

- Engelliler halk için hazırlanan korunma programlarından faydalanabilmelidir.

- Gerekli olduğunda engelliler oy kullanabilmek için yardım alabilmelidir.

- Engelliler diğer insanlarla eşit şekilde emeklilik maaşı alma şansına sahip olmalıdır.

- Engelliler siyasi partilere ve sivil toplum kuruluşlarına katılabilmelidir.

29. Siyasete katılma

Engelliler diğer insanlarla aynı şekilde siyasete katılma hakkına sahiptir.

- Engelliler kendilerini temsil eden kuruluşlara üye olabilmelidir.

- Seçimlerde oy kullanma engelliler için kolay ve anlaşılır olmalıdır.
- Engelliler oylarını gizli kullanabilmelidir.

- Engelliler milletvekili veya meclis üyesi adayı olarak seçimlere katılabilirler.

30. Spor ve eğlence

Engelliler diğer insanlarla eşit şekilde eğlence ve spor etkinliklerine katılma hakkına sahiptir.

Ülkeler aşağıdakileri yapmalıdır:

- Kitap gibi şeyler erişilebilir yani herkes tarafından okunabilir ve anlaşılır olmalıdır.

- Televizyon, filmler ve tiyatrolar ulaşılabilir olmalıdır.

- Engelliler müze gibi herkese açık yerlere kolaylıkla girebilmelidir.

- Engelliler kendi yetenekleri ve istekleri ile sanatçı olma fırsatına sahip olmalıdır.

- Kanunlar ve kurallar engellilerin kitap veya film gibi şeylere ulaşabilmesini engellememelidir.

- İşitme engellilere ve diğer engellilerin kültürlerine saygı gösterilmelidir.

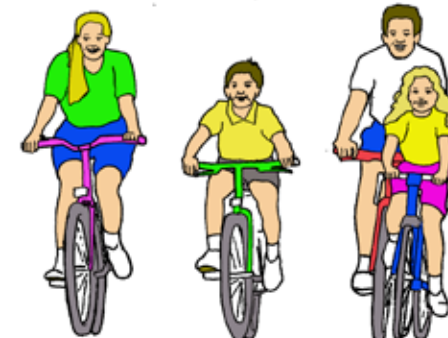
- Herkesin yaptığı sporlara katılmaları için engelliler desteklenmelidir.

- Engelli bireyler engellilere özel sporlara ve eğlence etkinliklerine katılabilmelidir.

- Spor yapılan binalar ve diğer eğlence yerleri engellilerin girebileceği şekilde olmalıdır.

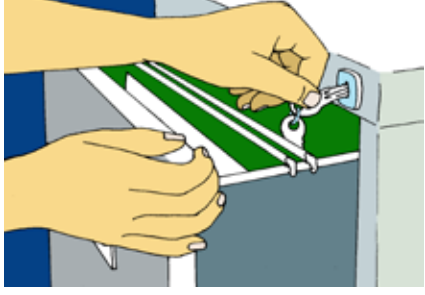

- Engelli çocuklar da aynı haklara sahip olmalıdır.

31. Bilgi toplama

Ülkeler bu sözleşmede yazılı şeyleri gerçekleştirmek için gerekli bilgileri toplamalıdır.

Ülkeler engellilere ait kişisel bilgileri çok iyi ve güvenli bir şekilde gizlemelidir.

Hükümetler, topladıkları bilgilere engellilerin de herkes gibi ulaşabilmesini sağlamalıdır.

32. Ülkelerin birlikte çalışması

Ülkeler bu sözleşmeyi gerçekleştirmek için ortaklaşa yani hep birlikte çalışmalıdır.

• Ülkelerin birlikte yaptıkları çalışmalara engelliler de katılmalıdır.

• Ülkeler iyi çalışabilmek için birbirleri ile topladıkları bilgileri, deneyimlerini ve yaptıkları eğitimler hakkındaki bilgileri paylaşmalıdır.

• Ülkeler yaptıkları araştırmalar ve elde ettikleri sonuçlar hakkındaki bilgileri de birbirleri ile paylaşmalıdır.

33. Bu sözleşmenin gerçekleştirilmesi

Hükümetler aşağıdakileri yapmalıdır:

• Bu sözleşme için çalışan bir birim kurmalıdırlar.

• Bu sözleşmenin ne kadar uygulandığını kontrol etmek için bir yol bulmalıdırlar.

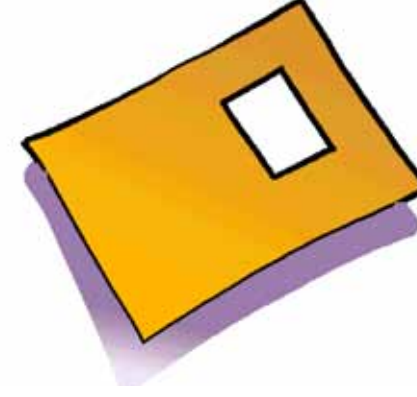
• Sözleşmenin ne kadar uygulandığını ölçerken engellilere de yer vermelidirler.

34. Engelli Hakları Komitesi

Bütün ülkeler sözleşmenin uygulanmasını kontrol edecek bir komite kuracaklardır. Bu Komite Birleşmiş Milletlerde olacaktır.

35. Ülkelerden gelen raporların dâhil edilmesi

Her ülke bu sözleşme için yaptığı çalışmalar hakkında bir rapor yazacaktır ve sözleşmeye katıldıktan sonraki 2 yıl içinde bu raporu Komiteye gönderecektir.

- Her ülke ilk raporu gönderdikten sonra her 4 yılda bir kez rapor gönderecektir. Ayrıca Komite istediğinde başka raporlar da göndereceklerdir.

- Ülkelerin raporlara ne yazacağına Komite karar verecektir.

- Raporlarda engellilerin hakları ile ilgili şeyler de yer alabilir.

36. Raporlar ne olacak

Komite ülkelerin gönderdiği raporları okuyacak ve ülkelere ne yapmaları gerektiği hakkında fikir ve tavsiye verecek. Ayrıca Komite raporlara göre ülkelerden daha fazla bilgi de isteyebilir.

- Eğer rapor çok geç kalmışsa Komite raporu göndermeyen ülkeyi uyaracak ve 3 ay içinde o ülkede ne olduğunu araştıracağını söyleyecek.

- Bütün ülkeler raporların hepsini görebilecek.

- Bütün ülkeler raporlarını ve Komitenin rapor hakkındaki düşüncelerini herkesin okuyabilmesini sağlayacak.

- Komite gerekli görürse raporları farklı yerlere ve kuruluşlara göndererek onların fikirlerini ve tavsiyelerini alacak.

37. Komite ile ülkelerin ortak çalışması

Her ülke komite ile birlikte çalışacak ve Komite üyelerine ihtiyaç duydukları bilgileri verecektir.

Komite ülkelerle yapacağı bu ortak çalışmanın nasıl daha iyi olabileceğini araştıracaktır.

38. Komitenin diğer kuruluşlarla çalışması

Burada yazan çalışmalarını iyi bir şekilde yapmak için bütün ülkelerin ve kuruluşların birlikte çalışması gerekir.

- Komite, farklı birimler ve kuruluşlardan çalışmalarını hakkında bilgi ve tavsiye alacaktır.

- Komite diğer insan hakları kuruluşlarından bu sözleşme ile ilgili çalışmalarını hakkında rapor isteyebilir.

39. Komite raporu

Komite her 2 yılda bir kez Genel Kurul ile Ekonomik ve Sosyal Konsey için bir rapor yazacaktır. Bu raporda farklı ülkelerin ne yapılması gerektiği hakkındaki düşünceleri yer alacaktır.

40. Katılımcı ülkelerin toplantıları

Sözleşmeye katılan ülkeler bu sözleşme ile ilgili yapılanlar hakkında konuşmak için sık sık toplanacaktır.

İlk toplantı, sözleşme çalışmalarının başlamasından sonraki 6 ay içinde yapılacaktır. Sonraki toplantıları Genel Sekreter planlayacaktır.

41. Bütün raporların ve bilgilerin saklanması

Yapılan çalışmalarla ilgili tüm raporlar ve bilgiler Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinde olacaktır.

42. Sözleşmenin imzalanması

Ülkeler bu Sözleşmeyi 30 Mart 2007 tarihinden itibaren New York'daki Birleşmiş Milletler merkez binasında imzalayabilirler.

43. Onaylama ve kabul etme

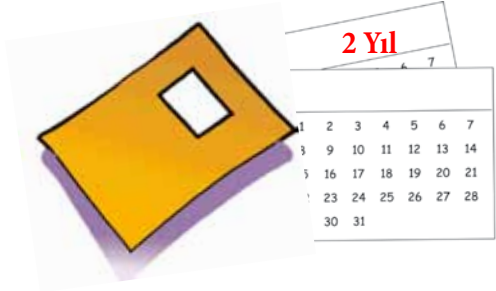
Bu Sözleşmeyi imzalayan ülkeler daha sonra Sözleşmeye ne zaman katılacaklarına karar verirler. İşte o zaman Sözleşme geçerli olur.

Sözleşmeyi imzalamayan ülkeler de ona katılabilir.

44. Ülke grupları

Bazı ülkeler Avrupa Birliği gibi kuruluşlarda bir araya gelmiştir.

Bu ortak kuruluşlar da Sözleşmeye katılabilir ve ülkeler Sözleşme hakkında toplandıklarında söz hakkı alabilirler.

45. Sözleşme ne zaman başlayacak?

20 ülke Sözleşmeye katıldığında ve bunun üzerinden 30 gün geçtiğinde Sözleşme geçerli olacaktır.

46. Sözleşmeye uymak

Ülkeler bu Sözleşmenin gerçekten önemli bölümlerini imzalamayı reddedemezler.

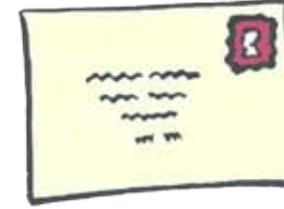

47. Sözleşmede yapılacak değişiklikler

Herhangi bir ülke bu Sözleşmede değişiklik yapılmasını isteyebilir. Bunun için Genel Sekretere yazı göndermeleri gerekir. Genel Sekreter de değişiklik isteğini diğer ülkelere bildirir.

Ülkeler böyle bir değişiklik hakkında toplanmaları gerekip gerekmediğine karar verirler.

48. Bir ülke sözleşmeden ayrılmak isterse

Herhangi bir ülke Genel Sekretere yazı göndererek bu Sözleşmeden çıkabilir. Genel Sekretere gönderilen yazının üstünden 1 yıl geçtikten sonra Sözleşmeden tam olarak ayrılabilir.

49. Ulaşılabilir bilgi

Bu sözleşme kolay anlaşılabilen şekillerde de hazır olacaktır.

50. Sözleşmenin diğer dillerde yazılması

Bu sözleşme Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde basılacaktır ve hepsinde yazarlar birbiri ile aynı olacaktır.

Hazırlayanlar hakkında

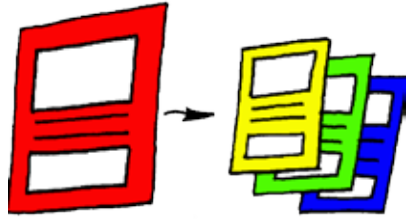

Bu kitapçık İngiltere'deki Inspired Services Yayıncılık tarafından İngilizce olarak 2007 yılında hazırlanmış, Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 2012 yılında Türkçe diline çevrilmiş ve uyarlanmıştır.

Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, bu kitapçıkta yer alan resimleri kullanmaya izin verdiği için Inspired Services'e (www.inspireservices.org.uk) teşekkür eder.

ISBN: (?)

Bu kitapçığı resmi izin almadan kişisel kullanım için çoğaltabilirsiniz.

Bu kitapçığı şuradan bilgisayarınıza indirebilirsiniz:
www.ozurluveyasli.gov.tr

1. Bu sözleşme

2

2. Kelimelerin anlamları

2

3. Temel düşünceler

3

4. Ülkelerin yapması gerekenler

5

5. Eşitlik

8

6. Engelli kadınlara eşit davranma

8

7. Engelli çocuklara eşit davranma

9

8. İnsanları engellilik hakkında bilgilendirme

9

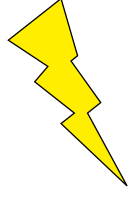
9. Ulaşılabilirlik

11

10. Yaşama hakkı

13

11. Acil durumlar

13

12. Kanunların herkese eşit olması

14

13. Adaletten faydalanma

16

14. Güvende ve özgür olma

17

15. İşkence veya kötü davranış görmeme

18

16. Kötüye kullanılmama veya taciz görmeme

19

17. Engellileri öncelikle insan olarak değerlendirme

20

18. Özgürce dolaşabilme

21

19. Bağımsız yaşama ve toplumun bir parçası olma

22

20. Hareket edebilme

23

21. İstedğini söyleyebilme ve bilgiye ulaşabilme

24

22. Özel yaşam

25

23. Aile ve ev yaşamına saygı gösterilmesi

25

24. Eğitim

27

25. Sağlık

30

26. İyileştirme hizmetleri

31

27. İş

32

28. Yaşam standartları

35

29. Siyasete katılma

36

30. Spor ve eğlence

38

31. Bilgi toplama

40

32. Ülkelerin birlikte çalışması

40

33. Bu sözleşmeni gerçekleştirilmesi

41

34. Engelli Hakları Komitesi

42

35. Ülkelerden gelen raporların dâhil edilmesi

43

36. Raporlar ne olacak

44

37. Komite ile ülkelerin ortak çalışması

45

38. Komitenin diğer kuruluşlarla çalışması

45

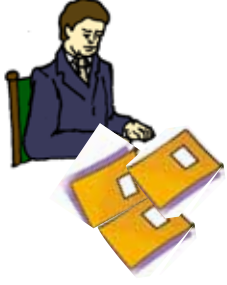
39. Komite raporu

46

40. Katılımcı ülkelerin toplantıları 46

41. Bütün raporların ve bilgilerin saklanması 46

42. Sözleşmenin imzalanması 47

43. Onaylama ve kabul etme 47

44. Ülke grupları 47

45. Sözleşme ne zaman başlayacak? 48

46. Sözleşmeye uymak 48

47. Sözleşmede yapılacak değişiklikler 48

48. Bir ülke sözleşmeden ayrılmak isterse 49

49. Ulaşılabilir bilgi 49

50. Sözleşmenin diğer dillerde yazılması 49

